

Sunt qui dicant optimam rem publicam ex omni genere gubernationum admittam esse debere, atque ob id Lacedemoniorum laudant rem publicam: constare quidem illam ex paucorum potentia, item ex uno principe & populari statu affirmant, ponentes regem illorum pro vnius gubernatione, senatum vero pro paucorum potentia: ephoros autem pro statu populari, quoniam ephori ipsi ex plebe sumuntur, alij ephoratum quidem tyrannidem putant, sed populariter regi per comedationes, & alium quotidianum vivum. Sed in his legibus dictum est, optimam rem publicam ex populari statu constare debere, ac ex tyrannie: quas aut non reponat quis omnino inter species rerum publicarum: aut deterrimas omnium esse fateatur. Melius ergo dicunt qui plures commiscent: nam quae ex pluribus constat res publica, melior est. Deinde nihil videtur habere ex vnius gubernatione, sed ex paucorum potentia ac populari statu, verum ad paucorum potentiam inclinare magis, quod patet ex magistratum creatione, nam quod ex electis sortito fuit, commune est virisque. Sed quod necesse sit ditiones concessionem habere, & magistratus creare: vel aliud quidpiam huiusmodi publicorum negotiorum facere, alios vero prateriti, id paucorum potentiae est. Insuper conari, vt plures ex diuitibus ad dignitates sumantur, & ad maximas quidem ex maximo censu, paucorum potentia est, & senatus delectio. Deliguntur enim cuncti ex necessitate, sed ex primo censu: postea totidem ex secundo, postea ex tertio, verum non omnes necesse erat ex tertio vel quarto assumi, ex quarto autem quattorum solis necesse est primis & secundis, postea ex his qualibet ex singulis censibus numerum esse sumendum inquit, erunt itaque plures & potentiores, qui ex maximo censu sumuntur, quia necesse non est. Quod igitur non gubernatione plebis, ac vnius principatu constabit huiusmodi res publica, ex his patet: patebit etiam postea, cum de ea specie res publica tractabimus. Habet etiam circa magistratum creationem, quod ex electis deligantur, periculosem quipiam. Nam si aliqui conspiraret velint etiam mediocri numero, semper secundum horum voluntatem fieri assumptionem.

A οἵτοι μὲν οὐκ λέγοσιν, ὃς δεῖ τὴν ἀρχὴν πολεμεῖσθαι εἰς αἴπασῶν ἐπί την πολιτείαν μεμυγδίων· διὸ καὶ τὴν τῷ Δακοειδέστερὸν ἐπιγνωστὸν ἐπὶ γῆς αὐτοῖς, οἷς μὲν εἰς ὀλευχάρχους, καὶ μοναρχάς, καὶ δημοκρατίας φαστοί, λέγοντες τὴν μὲν βασικείαν, μοναρχάρχας τοὺς δὲ τῷ γε ἐγένεται αρχέρχους δημοκρατεῖσθαι δὲ καὶ τὴν τῷ εφόδον αρχήν, διὰ τὸ εἰς τὸ δῆμον ἐπί την ἐφόδους οἱ δὲ τὴν μὲν ἐφόδους ἐπί τυχοντα, δημοκρατεῖσθαι δὲ κατὰ τε τὰ συναπία, καὶ τὸν ἄλλον βίον τὸν κατὰ τὸ μέσον· εἰ δὲ τοῖς νόμοις εἰρηταί τούτοις, μὲν δεῖσι συγκεντεῖσθαι τὴν ἀρχὴν πολεμεῖσθαι εἰς δημοκρατίας καὶ τυραννίδες, αἷς τὸ πατέσπαν εἰς τὸν δεῖν πολεμεῖσθαι, καὶ τετραγενεῖς πατέσπαν, βέλτιον οὐκ λέγουσιν οἱ πλειόνες μηγώντες· οὐ γὰρ εἰς πλειόνων συγκεντεῖν πολεμεῖσθαι, βέλτιον· ἔπειτα οὐδὲ ἔχουσα φάντατα μοναρχάρχους οὐδὲν, ἀλλ' ὁλευχάρχους, καὶ δημοκρατικά· μέλλον αὐτὸν εὔχεται βουλευταῖς πορεύεσθαι τῷ ὀλευχάρχῳ. Μῆλος δὲ εἰς τὴν τῷ αρχόντων καταστήσεως τὸ μὲν γῆς εἶδεν αἰρετόν κληροῦτον, καὶ τὸν ἀμφοῖν τὸ δὲ, τοῖς μὲν δυνατορεστεροῖς ἐπαΐσχυνταις εἰκλιποτάξειν εἶναι, καὶ φέρειν αρχόντας, οὐ τοπεῖν ἀλλο τῷ πολεμικῷ, δὲ δὲ αρχέντας, τοῦ δὲ ὀλευχάρχουν· καὶ τὸ πειραζόμενον πλείον εἰς τῷ δυνατορεστεροῦ τῷ αρχόντας, καὶ τὰς μεταξίας εἰς τῷ μεγίστων τιμημάτων. ὀλευχάρχουν δὲ ποιεῖ καὶ τὴν τῷ βουλῆς αἴρεσθαι. αἰρεσθαι μὲν γὰρ ποτέ εἰπαίσχυντες, ἀλλ' εἰς τὸ περιστότερον πειραζόμενον. ἔσονται δὲ πλειόνες εἰς τῷ πειρατῶν, πλὴν οὐ πάσοντες εἰπαίσχυντες λιγούσι τοῖς εἰς τῷ πειρατῶν, τῇ τετάρτων· εἰς δὲ τῷ τετάρτου, τῷ τετάρτων μόνοις ἐπαΐσχυντες τοῖς περιστότεροις, καὶ τοῖς δευτέροις. εἰτὶ εἰς τούτουν ἴσιον αὐτὸν ἐκένεσον πιμημάτος ἀποδεξαί τοις φυσικοῖς αὐτοῖς. ἔσονται δὲ πλειόνες οἱ εἰς τῷ μεγίστων πιμημάτων, καὶ βέλτιον, διὰ τὸ μὲν ἐπαΐσχυντες, ὃς μὲν οὖν εἰς τὸ δημοκρατίας καὶ μοναρχάς δεῖ σωιστέστερη τοις αὐτοῖς πολεμεῖσθαι, εἰς τούτων φανερόφεροι, καὶ τῷ μέτερον ἐπιδημοτικῷ, ὅπερι δημοτάρχη πορεύεσθαι, καὶ τὸν δημοτάρχη πορεύεσθαι.

αγρέσοντι τῷ αὐτῷ σχεδόντων τὸ πλάνων, οἷς εἰπεῖται ἡ τούτων αγρεσία (Cato) οὐδὲν.